

DECIZIA Nr.730

din 9 iulie 2012

asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României și Președintele României, formulată de Președintele României

Pe rol se află soluționarea cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României și Președintele României, formulată de Președintele României, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1206E/2012.

I. Prin Adresa cu nr.918 din 6 iulie 2012, **Președintele României a sesizat Curtea Constituțională, solicitând ca aceasta să constate “existența unui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, conflict ivit ca urmare a acțiunii Parlamentului de a dispune suspendarea Președintelui României, cu încălcarea prevederilor art.95 alin.(1) din Constituție.”**

Sesizarea a fost formulată în temeiul dispozițiilor art.146 lit.e) și art.80 din Constituție, precum și ale art.11 alin.(1) pct.A lit.e), art.34, art.35 și art.36 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.4698 din 6 iulie 2012 și formează obiectul Dosarului nr.1206E/2012.

În motivarea sesizării, se susține, în esență, că, “În data de 6 iulie 2012, Parlamentul a dispus suspendarea din funcție a Președintelui României, ignorând cu bună știință una din condițiile esențiale prevăzute de art.95 alin.(1), respectiv săvârșirea unor fapte grave prin care Președintele României să încalce prevederile Constituției.”

Se consideră că “Parlamentul nu avea competența de a se pronunța asupra propunerii de suspendare în lipsa unor fapte grave ale Președintelui României de încălcare a prevederilor constituționale,” calificarea faptelor drept fapte grave fiind atributul Curții Constituționale.

Se arată că <<„acuzatorul” nu poate fi și “judecător” pentru că s-ar încălca principiile unui proces echitabil, acesta fiind unul din motivele pentru care legiuitorul constituant a decis că analizarea faptelor Președintelui de încălcare gravă a Constituției României trebuie să aparțină unui alt for decizional”, respectiv Curții Constituționale, în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, prevăzut de art.142 alin.(1) din Constituție, iar nu Parlamentului. Preluarea acestei competențe constituționale de către Parlament “echivalează, din punct de vedere juridic, cu o însușire nelegitimă a unei atribuții a Curții Constituționale de către Parlamentul României.”

În continuare, este invocat Avizul consultativ nr.1 din 6 iulie 2012 al Curții Constituționale, apreciindu-se că aceasta “a constatat că Președintele României nu a săvârșit fapte grave de încălcare a prevederilor Constituției.”

Se recunoște faptul că, “indiferent de avizul Curții Constituționale, Parlamentul poate decide suspendarea Președintelui, însă numai dacă se află în situația încălcării grave a Constituției.” Se consideră că și în această situație Parlamentul ar putea decide să nu-l suspende pe Președintele României, deoarece «acesta este înțelesul cuvântului “poate” utilizat în textul constituțional.»

De asemenea, se arată că “acțiunea Parlamentului de a dispune suspendarea Președintelui României fără a fi în speță cazul săvârșirii unor fapte grave de către șeful statului, prin care să încalce prevederile Constituției”, a creat un conflict juridic de natură constituțională între Parlament, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte. În

acest sens, se face referire la Decizia Curții Constituționale nr.53 din 29 ianuarie 2005, prin care au fost stabilite condițiile existenței unui conflict juridic de natură constituțională între autorități publice.

În final, consideră că “Parlamentul României și-a depășit sfera de competență, arogându-și puteri ce nu i-au fost conferite de Constituție, neținând cont de prevederile constituționale ale art.95 alin.(1).” Totodată, potrivit art.142 alin.(1) din Legea fundamentală, Curtea Constituțională fiind garantul supremației Constituției, “este necesar [...] să restabilească ordinea constituțională cât mai urgent posibil.”

În considerarea acestor argumente, se solicită Curții să constate “existența unui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, conflict ivit ca urmare a acțiunii Parlamentului de a dispune suspendarea Președintelui României, cu încălcarea prevederilor art.95 alin.(1) din Constituție.”

Cu Adresa nr.930 din data de 8 iulie 2012, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.4706 din 9 iulie 2012, **Administrația Prezidențială - Cancelaria Președintelui a transmis Curții Constituționale o „completare la cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte”, sub semnătura domnului Traian Băsescu, susținându-se, în esență, următoarele:**

1. Întregul demers legislativ întreprins de Guvern și de majoritatea parlamentară care îl susține de a modifica legi esențiale ale statului, de a schimba instituții fundamentale și de a înlătura de la posibilitatea controlului de constituționalitate actele adoptate s-a făcut cu încălcarea gravă a Constituției. În acest sens sunt enumerate diferitele acte normative emise de Guvernul României.

2. Procedura de suspendare din funcție a Președintelui României s-a făcut cu încălcarea principiilor statului de drept, invocând în acest sens prevederile constituționale ale art.16 și art.1 alin.(5). Astfel, arată că nu s-a constituit o comisie de anchetă la nivel parlamentar care să analizeze și să întocmească un raport asupra faptelor grave de încălcare a Constituției ce i s-au imputat Președintelui României, că termenele date acestuia pentru a-și asigura apărarea și Curții Constituționale pentru emiterea avizului consultativ au fost de maxim 24 de ore și, în fine, că Parlamentul nu a ținut cont de acest aviz.

3. Reacția internațională a partenerilor României din Uniunea Europeană, a instituțiilor acesteia și a guvernelor altor state arată îngrijorarea față de acțiunea brutală a Guvernului și a Parlamentului față de Curtea Constituțională și încălcarea regulilor democratice în procesul de suspendare a Președintelui României și de schimbare a primelor funcții de reprezentare în stat.

Se depun, în anexă, copii de pe diverse articole publicate pe internet.

În conformitate cu dispozițiile art.35 alin.(1) din Legea nr.47/1992, cererea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Președintelui României, pentru a prezenta punctele lor de vedere asupra conținutului conflictului juridic de natură constituțională și a eventualelor căi de soluționare a acestuia.

Senatul a transmis punctul său de vedere cu Adresa nr.I-419 din data de 9 iulie 2012, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.4719 din 9 iulie 2012, arătând că cererea formulată de Președintele României suspendat din funcție este, în principal, inadmisibilă și, în subsidiar, neîntemeiată, pentru următoarele motive:

1. Cererea este inadmisibilă în raport cu dispozițiile art.146 lit.e) din Constituție, deoarece în momentul sesizării Curții Constituționale

domnul Traian Băsescu nu mai avea calitatea de Președinte al României, fiind suspendat din funcție prin Hotărârea Parlamentului României nr.33 din 6 iulie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.457 din 6 iulie 2012.

2. Cererea este inadmisibilă deoarece nu există un conflict juridic de natură constituțională între autorități publice așa cum a fost definit de Curtea Constituțională în jurisprudența sa.

Aceasta deoarece Parlamentul României, după ce Curtea Constituțională a emis Avizul consultativ nr.1 din 6 iulie 2012, a procedat la analizarea cererii de suspendare, potrivit art.95 alin.(1) din Constituție, supunând-o votului.

3. Parlamentul României este autoritatea publică care are competența exclusivă de a aprecia asupra gravității faptelor de încălcare a prevederilor constituționale sesizate prin cerere de suspendare a Președintelui României, în conformitate cu art.95 din Constituție, așa cum a statuat și Curtea Constituțională în jurisprudența recentă. Așa fiind, decizia finală privind suspendarea sau nu a Președintelui României revine exclusiv Parlamentului.

4. În final, se arată că, „în conformitate cu prevederile art.95 alin.(1) și ale art.146 lit.h) coroborate și cu cele ale art.147 din Constituție, avizul Curții Constituționale pentru propunerea de suspendare a Președintelui României este unul consultativ.”

Camera Deputaților a transmis Curții Constituționale punctul său de vedere cu Adresa nr. 1/1071/VZ din data de 9 iulie 2012, înregistrat la Curtea Constituțională cu nr.4738 din 9 iulie 2012, prin care apreciază în esență, următoarele:

1. Sesizarea Curții Constituționale este inadmisibilă, în raport cu Hotărârea nr.1 din 20 aprilie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 269 din 20 aprilie 2007, fiind de fapt o contestație

asupra procedurii de suspendare de către Parlamentul României. Prin Hotărârea menționată, Curtea a respins ca inadmisibilă contestația formulată de domnul Traian Băsescu împotriva hotărârii de suspendare din funcția de Președinte al României, reținând că Parlamentul urmează să decidă asupra existenței și gravității faptelor pentru care s-a propus suspendarea din funcție a Președintelui, în concordanță cu prevederile art.95 din Constituție.

2. Nu poate fi reținut un conflict juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României, pe de-o parte, și Președintele României, pe de altă parte, deoarece, astfel cum reiese din jurisprudența Curții Constituționale (Deciziile nr.53/2005, nr.435/2006, nr.1431/2010 și nr.1525/2010), conflictul juridic de natură constituțională dintre autorități publice presupune *„acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor”*. De asemenea, prin Decizia nr.97/2008, Curtea a reținut că: *„conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale.”*

În baza acestor considerente, Camera Deputaților apreciază că nu poate fi reținut un conflict juridic de natură constituțională între Președintele României și Parlamentul României, întrucât Parlamentul are competența de a decide asupra suspendării Președintelui României, potrivit art.95 alin.(1) din Constituție. Președintele României, subiect al procedurii de suspendare, nu poate avea nicio competență legală decizională, având doar dreptul de a da Parlamentului explicații cu privire

la faptele ce i se impută, neputând fi vorba de două competențe concurente.

3. Referitor la susținerea autorului sesizării potrivit căreia numai Curtea Constituțională poate stabili faptele grave de încălcare a Constituției, iar nu și Parlamentul, Camera Deputaților apreciază că, în sensul prevederilor constituționale invocate, Parlamentul este cel care are competența de a stabili faptele grave de încălcare a Constituției, deoarece aceasta este unica autoritate care decide, în final, dacă acțiunile Președintelui pot fi calificate astfel. În acest sens, arată că prin Avizul consultativ nr.1 din 5 aprilie 2007, Curtea a reținut că „rămâne ca Parlamentul să decidă, pe baza datelor și a informațiilor care îi vor fi prezentate cu ocazia dezbaterilor, asupra existenței și gravității faptelor pentru care s-a propus suspendarea din funcție a Președintelui României, în concordanță cu dispozițiile art. 95 din Constituție.

De altfel, susținerea autorului sesizării conform căreia Parlamentul ar fi „și judecător și acuzator” este nereală, pentru că declanșarea procedurii suspendării s-a făcut de către deputați și senatori, iar competența decizională aparține plenului reunit al Camerei Deputaților și Senatului. Această competență nu poate fi pusă la îndoială având în vedere că, în conformitate cu dispozițiile art.61 alin.(1) din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român, iar potrivit art.2 alin.(1) din Legea fundamentală, suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, primul fiind Parlamentul României, în acest sens fiind și literatura de specialitate sus-menționată.

II. **Dezbaterile** asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională au avut loc la data de 9 iulie 2012, desfășurându-se potrivit prevederilor art.35 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu citarea părților și ascultarea concluziilor acestora.

Magistratul-asistent șef referă asupra cauzei.

La apel, se constată prezența autorului sesizării, domnul Traian Băsescu, asistat de consilierul prezidențial pe probleme juridice, domnul Ștefan Deaconu, cu delegație depusă la dosar.

Având cuvântul, domnul Traian Băsescu arată că prezența sa în fața Curții Constituționale este necesară, nu pentru a influența judecătoria constituțională, ci pentru a da explicații pe care nu le-a dat cu ocazia emiterii avizului consultativ.

Astfel, susține că suntem în fața unei lovituri de stat acoperite sub o aparentă democrație, din cauza înlocuirii președinților celor două Camere ale Parlamentului și a suspendării Președintelui României, din cauza eliminării posibilității legale de a se contesta aceste măsuri prin revocarea Avocatului Poporului, precum și din cauza preluării Monitorului Oficial de către Guvern. De aceea, consideră că nu suntem un stat de drept, ceea ce a fost remarcat și în cancelariile Europei.

Mai arată că în anul 2007 procedura de suspendare din funcție a Președintelui României a durat 65 zile, incluzând prezentarea propunerii de suspendare, constituirea unei comisii de anchetă, sesizarea Curții Constituționale și votul parlamentarilor. În legătură cu acest aspect, arată că, după sesizare, Comisia de la Veneția trebuie să întocmească un raport privind modul în care a fost suspendat Președintele României.

În continuare, menționează că, pentru a fi suspendat, Președintele României trebuie să existe abateri grave, or, declarațiile sale nu pot fi considerate ca fiind fapte grave, deoarece cel mai legitim dintre politicieni trebuie să aibă curajul să vorbească cetățenilor despre problemele economice și sociale cu care aceștia urmează să se confrunte. Apreciază că, prin avizul său consultativ, Curtea nu a constatat fapte grave de încălcare a Constituției, dar e discutabilă afirmația acesteia potrivit căreia Președintele României ar fi influențat deciziile Guvernului,

diminuând rolul acestuia și al primului-ministru. În acest sens, precizează că declarațiile sale din data de 6 mai 2010 au fost precedate de o suită de întâlniri cu primul-ministru, cu guvernatorul Băncii Naționale a României, cu miniștri, cu reprezentantul României la Fondul Monetar Internațional, avute în zilele de 3, 4 și 5 mai 2010. Totodată, arată că la data de 6 mai 2010 a convocat liderii partidelor politice care au fost informați cu privire la concluziile discuțiilor cu Guvernul și cu Fondul Monetar Internațional și asupra măsurilor ce urmau a fi luate, ulterior având loc o întâlnire și cu delegația Fondului Monetar Internațional și cu reprezentanții Băncii Mondiale. Menționează că alternativa luării măsurilor de diminuare a salariilor și pensiilor a constituit-o reducerea cu un număr de 250.000 de angajați ai sistemului bugetar în termen de 30 zile, însă această variantă era imposibilă, la fel ca și creșterea fiscalității întreprinderilor. Soluția la care s-a ajuns a fost aceea a reducerii graduale a bugetului, iar nu a reducerii numărului de salariați. În concluzie, susține că nu a existat o substituție în atribuțiile primului-ministru prin declarațiile făcute la 6 mai 2010, ci, dimpotrivă, era normal ca acest anunț să fie făcut de Președintele țării, mai ales că era vitală încasarea tranșei de la Fondul Monetar Internațional.

Remarcă faptul că mandatul de 5 ani al Președintelui României nu trebuie contestat, fiind un mandat constituțional.

Depune la dosar o completare la cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României și Președintele României, cu solicitarea ca instanța constituțională să-i răspundă următoarelor probleme:

«1. Dacă este corectă constatarea exprimată în Parlament că în Avizul nr.1/2012 al Curții Constituționale s-a reținut „săvârșirea de către Președintele României a unor fapte grave prin care a încălcat Constituția”.

2. Curtea Constituțională să constate dacă prin votul său Parlamentul a exercitat un control de constituționalitate, așa cum prevede Constituția, sau doar un control politic (la fel ca în cazul unei moțiuni de cenzură împotriva Guvernului).

3. Curtea Constituțională să constate că Președintele României, conform Constituției României, nu este subordonat Parlamentului, astfel că acțiunile sale politice nu pot fi sancționate de către Parlament, așa cum se întâmplă în cazul Guvernului.»

În final, solicită Curții Constituționale să observe că s-a abținut de la orice declarație publică privind aspectele sus menționate și că, potrivit Constituției, Președintele României poate fi suspendat pentru fapte grave de încălcare a acesteia, în care intră și corupția, iar nu pentru declarații politice. Afirmă că, din cauza celor întâmplate în ultima perioadă, România s-a întors înapoi cu cel puțin 5 ani.

Deoarece judecătorii constituționali nu formulează nicio întrebare, președintele Curții declară închise dezbaterile.

CURTEA,

examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională, formulată de Președintele României, completările la cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, sub semnătura domnului Traian Băsescu, punctele de vedere ale Senatului și Camerei Deputaților, susținerile autorului sesizării, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile Constituției și ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.e) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 34 și 35 din Legea nr.47/1992, să se

pronunțe asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice cu care a fost sesizată.

În jurisprudența sa, concretizată prin Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005, Curtea Constituțională a statuat că un conflict juridic de natură constituțională dintre autorități publice presupune *"acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor"*.

Examinând cererea formulată de Președintele României, Curtea Constituțională urmează să decidă dacă aceasta este admisibilă în raport cu momentul sesizării și cu aspectele sesizate.

Astfel, Curtea reține că autorul sesizării susține, în principal, că "În data de 6 iulie 2012 Parlamentul a dispus suspendarea din funcție a Președintelui României, ignorând cu bună știință una din condițiile esențiale prevăzute de art.95 alin.(1), respectiv săvârșirea unor fapte grave prin care Președintele României să încalce prevederile Constituției."

Potrivit acestor prevederi constituționale, *"În cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile Constituției, Președintele României poate fi suspendat din funcție de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună, cu votul majorității deputaților și senatorilor, după consultarea Curții Constituționale. Președintele poate da Parlamentului explicații cu privire la faptele ce i se impută."*

Aceste prevederi constituționale sunt de natură a releva responsabilitățile Președintelui României în respectarea Constituției,

reglementând, totodată, o procedură care scoate în evidență o modalitate directă de control a Parlamentului asupra sa.

Astfel, textul constituțional sus citat stabilind că, pentru a putea fi suspendat, Președintele României trebuie să săvârșească fapte grave de încălcare a Constituției, lăsă la latitudinea Parlamentului suspendarea sau nu a acestuia, chiar și în situația în care a săvârșit astfel de fapte.

Prin urmare, doar Parlamentul poate hotărî suspendarea Președintelui, având dată această putere, iar odată declanșată procedura parlamentară de suspendare din funcție a Președintelui Românie, potrivit Constituției, aceasta nu poate fi oprită.

Este adevărat, însă, că Legea fundamentală nu definește noțiunea de fapte grave.

De aceea, cu ocazia Avizului consultativ nr.1 din 5 aprilie 2007 privind propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, domnul Traian Băsescu, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.258 din 18 aprilie 2007, Curtea a statuat că „pot fi considerate fapte grave de încălcare a prevederilor Constituției actele de decizie sau sustragerea de la îndeplinirea unor acte de decizie obligatorii, prin care Președintele României ar împiedica funcționarea autorităților publice, ar suprima sau ar restrânge drepturile și libertățile cetățenilor, ar tulbura ordinea constituțională ori ar urmări schimbarea ordinii constituționale sau alte fapte de aceeași natură care ar avea sau ar putea avea efecte similare.”

Chiar dacă s-ar considera că numai Curtea Constituțională, în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, prevăzut de normele constituționale ale art.142 alin.(1), poate califica faptele imputate Președintelui României ca fiind sau nu fapte grave de încălcare a Constituției, Parlamentul nu poate fi împiedicat în exercitarea dreptului de a suspenda sau nu din funcție pe Președintele României, indiferent de

avizul, pozitiv sau negativ, al Curții Constituționale, aviz care are un caracter strict consultativ, așa cum stabilește art.146 lit.h) din Constituție.

În cadrul procedurii de suspendare a Președintelui României reglementată de art.95 din Constituție, rolul Curții Constituționale încetează odată cu emiterea avizului consultativ.

Efectele suspendării constau în întreruperea mandatului prezidențial până la validarea rezultatului referendumului de către Curtea Constituțională.

În aceste condiții, cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, formulată de Președintele României, este inadmisibilă.

Având în vedere considerentele expuse, prevederile art.146 lit.e) din Constituție, precum și dispozițiile art.11 alin.(1) lit.A.e), art.34 și art.35 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Constată că cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, formulată de Președintele României, este inadmisibilă.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Parlamentului României și Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 9 iulie 2012, cu participarea președintelui Curții Constituționale, Augustin Zegrean, și a judecătorilor

Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Mircea Ștefan Minea, Iulia Antoanella Motoc, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán și Tudorel Toader.